فهرست مطالب

فصل اول: کلیات پژوهش ۱۳

گفتار اول: تعریف حقوق ۱۳

گفتار دوم: مبنای حقوق ۱۴

مبحث اول: مکتب حقوق فطری یا طبیعی ۱۴

مبحث دوم: مکتب تحققی ۱۵

۱- مکتب تحققی اجتماعی ۱۵

۲- مکتب تحققی دولتی ۱۶

گفتار سوم: نظامهای حقوقی ۱۶

مبحث اول: نظام رومی- ژرمنی (نوشته) ۱۶

مبحث دوم: نظام کامن لا (نانوشته یا عرفی) ۱۷

مبحث سوم: نظام سوسیالیست ۱۷

مبحث چهارم: نظام اسلامی و منابع آن ۱۸

گفتار چهارم: انواع گرایشهای حقوقی در ایران ۲۰

مبحث اول: حقوق خصوصی ۲۰

مبحث دوم: حقوق عمومی ۲۱

مبحث سوم: حقوق جزا و جرم شناسی ۲۲

مبحث چهارم: حقوق بین الملل ۲۳

گفتار پنجم: قاعده حقوقی و اوصاف آن ۲۳

مبحث اول: تعریف قاعده حقوقی و ارتباط آن با اخلاق و عدالت ۲۳

مبحث دوم: اوصاف قاعده حقوقی ۲۴

۱- الزام آور بودن در ارتباط با قوانین امری و تکمیلی ۲۵

۲- ضمانت اجرا داشتن ۲۶

۳- کلی و عمومی بودن..... ۲۶
۴- اجتماعی بودن..... ۲۷

فصل دوم: منابع حقوق..... ۲۹
گفتار اول: قانون..... ۲۹
مبحث اول: معنای قانون..... ۲۹
مبحث دوم: وضع و انتشار قانون..... ۳۰
مبحث سوم: قلمرو قانون در مکان و زمان..... ۳۱
۱- قلمرو قانون در مکان..... ۳۱
۲- قلمرو قانون در زمان..... ۳۳
مبحث چهارم: مفهوم ضمانت اجرا..... ۳۴
مبحث پنجم: تعارض قوانین..... ۳۴
مبحث ششم: تفسیر قوانین..... ۳۵
۱- تفسیر قانونی..... ۳۶
۲- تفسیر قضائی..... ۳۶
۳- تفسیر شخصی..... ۳۷
مبحث هفتم: طبقه بندی قوانین..... ۳۷
۱- قانون اساسی..... ۳۸
۲- قوانین عادی..... ۳۸
۳- آئین نامه‌ها و تصویب نامه‌های قوه مجریه..... ۳۹
مبحث هشتم: نسخ قوانین..... ۴۰
۱- مفهوم نسخ..... ۴۰
۲- نسخ صریح..... ۴۰
۳- نسخ ضمنی..... ۴۰
مبحث نهم: جهل به قانون..... ۴۱
گفتار دوم: عرف..... ۴۲
مبحث اول: مفهوم عرف،عناصر و انواع آن..... ۴۳
مبحث دوم: تعارض عرف با قوانین..... ۴۴
۱- تعارض عرف با قوانین امری..... ۴۴
۲- تعارض عرف با قانون تکمیلی..... ۴۴

گفتار سوم: رویه قضائی ۴۵
گفتار چهارم: نظرات اندیشمندان و محققان حقوقی ۴۶

فصل سوم: حقوق کار و مباحث مربوط به آن ۴۷
گفتار اول: کلیات مربوط به حقوق کار ۴۷
مبحث اول: تعریف حقوق کار ۴۷
مبحث دوم: ماهیت حقوق کار ۴۹
مبحث سوم: منابع حقوق کار ۴۹
مبحث چهارم: آزادی انتخاب در کار ۵۰
مبحث پنجم: مکلفین به تبعیت از قانون کار ۵۱
۱- کارگر ۵۱
۲- کارفرما ۵۱
۳- نمایندگان کارگر و کارفرما ۵۱
۴- کارگاه و محدوده آن ۵۲
۵- کارآموزان ۵۲
گفتار دوم: قرارداد کار ۵۳
مبحث اول: تعریف قرارداد کار ۵۳
مبحث دوم: تعلیق قرارداد ۵۳
مبحث سوم: خاتمه قراردادکار ۵۴
مبحث چهارم: جبران خسارت و پرداخت مزایای پایان کار ۵۴
مبحث پنجم: شرایط کار ۵۵
۱- حق السعی یا مزد ۵۵
۲- مدت ۵۶
۳- تعطیلات و مرخصی ها ۵۷
۴- شرایط کار زنان و کودکان ۵۷
مبحث ششم: انواع کار ۵۸
۱- کار روز ۵۸
۲- کار شب ۵۸
۳- کار مختلط ۵۸

۴- کار متناوب..... ۵۸
۵- کار نوبتی..... ۵۹
گفتار سوم: مراجع حل اختلاف..... ۵۹
مبحث اول: شورای اسلامی کار و صلاحیت آن..... ۵۹
مبحث دوم: انجمن صنفی کارگران..... ۶۰
مبحث سوم: هیئتهای تشخیص..... ۶۱
۱- ترکیب هیئت تشخیص..... ۶۱
۲- وظایف هیئت تشخیص..... ۶۱
۳- نحوه رسیدگی هیئت تشخیص..... ۶۱
مبحث چهارم: هیئت‌های حل اختلاف..... ۶۲
۱- ترکیب هیئت حل اختلاف..... ۶۲
۲- وظایف هیئت حل اختلاف..... ۶۲
مبحث پنجم: اجرای آراء قطعی هیئت‌های تشخیص و حل اختلاف..... ۶۳

فصل چهارم: حقوق بیمه..... ۶۵
گفتار اول: تعریف و انواع بیمه..... ۶۵
مبحث اول: تعریف بیمه..... ۶۵
مبحث دوم: انواع بیمه..... ۶۷
۱- بیمه خسارت..... ۶۷
۱-۱- بیمه‌های اشیاء (اموال)..... ۶۸
۱-۲- بیمه‌های مسئولیت..... ۶۹
۲- بیمه‌های اشخاص..... ۷۰
۲-۱- بیمه‌های زندگی (عمر)..... ۷۱
۲-۱-۱- بیمه در صورت فوت..... ۷۱
۲-۱-۱-۱- بیمه عمر کامل..... ۷۱
۲-۱-۱-۲- بیمه موقت..... ۷۲
۲-۱-۱-۳- بیمه زندگی..... ۷۲
۲-۱-۲- بیمه‌های به شرط حیات..... ۷۲
۲-۱-۳- بیمه‌های مختلط در یک قرارداد..... ۷۲
۲-۲- بیمه‌های حوادث بدنی..... ۷۳

۲-۳- بیمه‌های بیماری ۷۳
مبحث سوم: عقد بیمه و اوصاف آن ۷۴
۱- بیمه نامه و شرایط آن ۷۵
۲- موضوع عقد بیمه ۷۵
۳- بیمه گذار ۷۵
۴- بیمه گر و مسئولیتهای وی ۷۷
۵- فسخ یا بطلان عقد بیمه ۷۸
مبحث چهارم: ساختار و سازمان بیمه در ایران ۷۹
۱- بیمه مرکزی ایران ۷۹
۲- شرکتهای بیمه ۸۰
۳- نمایندگی‌های بیمه ۸۰
۴- دلالان بیمه ۸۱
گفتار دوم: حقوق تأمین اجتماعی ۸۲
مبحث اول: تعریف حقوق تأمین اجتماعی ۸۲
مبحث دوم: حقوق تأمین اجتماعی در ایران ۸۳
۱- سازمانهای فعال در زمینه تأمین اجتماعی در ایران ۸۳
۱-۱- سازمانهائی که براساس سیستم بیمه عمل می‌کنند ۸۳
۱-۲- سازمانهائی که به عنوان یک نظام حمایتی فعالیت می‌کنند ۸۴
۱-۳- سازمانهای کمکی و امدادی ۸۴
۲- قانون ساختار نظام جامع رفاه و تأمین اجتماعی مصوب ۱۳۸۳ ۸۵
۳- قانون تأمین اجتماعی مصوب ۱۳۵۴/۴/۳ ۸۵
۴- مشمولین قانون تأمین اجتماعی مصوب ۱۳۵۴/۴/۳ ۸۵
مبحث سوم: حمایتهای مشمول قانون تأمین اجتماعی مصوب ۱۳۵۴ ۸۶
۱- حمایتهای درمانی و مراقبتهای پزشکی و حمایتهای در برابر حوادث ۸۶
۲- حمایتهائی که محدود به زمان خاصی می‌باشد ۸۷
۳- مستمری ها ۸۷

فصل پنجم: قوانین و مقررات ۸۹
-قانون کار جمهوری اسلامی ایران مصوب ۲۹ آبان ۱۳۶۹ مجمع تشخیص مصلح نظام با اصلاحات و الحاقات بعدی..... ۸۹
- قانون بیمه مصوب ۱۳۱۶/۲/۷..... ۱۳۷
معاملات بیمه..... ۱۳۷
- قانون تامین اجتماعی مصوب ۱۳۵۴ با اعمال آخرین اصلاحات و الحاقات..... ۱۴۴
فصل اول – تعاریف – کلیات..... ۱۴۴
فصل دوم – منابع درآمد – مأخذ احتساب حق بیمه و نحوه وصول آن..... ۱۵۱
فصل سوم – مقـــرات مالـی..... ۱۵۸
فصل چهارم–حوادث و بیماریها و بارداری..... ۱۵۸
فصل پنجم – از کـارافتـادگـی..... ۱۶۲
فصل ششم – بـازنشستـگی..... ۱۶۴
فصل هفتم – مـــرگ..... ۱۶۸
فصل هشتم – ازدواج و عائله‌مندی..... ۱۷۲
فصل نهم – مقررات کلی راجع به کمک‌ها..... ۱۷۳
فصل دهم – تخلفات ـ مقررات کیفری..... ۱۷۵
فصل یازدهم – مقـررات مختلف..... ۱۷۸
-قانون اصلاح تبصره۲ الحاقی ماده (۷۶) قانون اصلاح مواد (۷۲) و (۷۷) وتبصره ماده (۷۶) قانون تأمین اجتماعیمصوب ۱۳۵۴ و الحاق دو تبصره به ماده (۷۶) مصوب ۱۳۷۱..... ۱۸۰
-قانون پرداخت مستمری به فرزندان زنان متوفی مشمول قانون تأمین اجتماعی و سایرصندوقهای بازنشستگی۱۳۸۶/۱۰/۵..... ۱۸۲
وزارت رفاه و تأمین اجتماعی..... ۱۸۳
اساسنامه صندوق تأمین اجتماعی..... ۱۸۳
-چگونگی تعیین مدیریت سازمان تأمین اجتماعی و صندوق‌های بازنشستگی و بیمه‌های درمانی ۱۹۳
-قانون اصلاح ماده (۱۱۳) قانون مدیریت خدمات کشوری و چگونگی تعیین مدیریت سازمان تأمین اجتماعی و صندوق‌های بازنشستگی و بیمه‌های درمانی ماده واحده- ماده (۱۱۳) قانون مدیریت خدمات کشوری و برخی از قوانین و مقررات مربوط به سازمان تأمین اجتماعی موضوع ماده مذکور به شرح زیر اصلاح و تعیین تکلیف می‌گردد:..... ۱۹۳
جزئیات قانون..... ۱۹۴

قانون بیمه بیکاری..... ۱۹۴
آیین نامه اجرایی قانون بیمه بیکاری..... ۲۰۱
آیین‌نامه تعیین نحوه افزایش سنوات الزامی بیمه پردازی برای بازنشستگی..... ۲۰۸
آیین‌نامه اجرایی ماده (۲۹) قانون برنامه هفتم پیشرفت جمهوری اسلامی ایران..... ۲۰۸
ماده ۲۹ قانون برنامه پنجساله هفتم پیشرفت..... ۲۱۰
-آیین نامه اجرایی ماده ۲۹ قانون برنامه هفتم پیشرفت جمهوری اسلامی ایران..... ۲۱۲
آیین نامه اجرایی ماده (۲۹) قانون برنامه هفتم پیشرفت جمهوری اسلامی ایران..... ۲۱۲

منابع و مآخذ..... ۲۱۵

مقدمه

حقوق کار یکی از ارکان اساسی در شکل‌دهی به روابط میان کارگر و کارفرما در دنیای معاصر است. در دنیای امروز، که تحولات اقتصادی و اجتماعی همواره در حال تغییر است، درک صحیح و جامع از حقوق کار می‌تواند نقش بسزایی در بهبود شرایط کاری، ارتقای عدالت اجتماعی و ایجاد محیط‌های کاری سالم ایفا کند. در کنار این، توجه به مباحث حقوق بیمه به عنوان مکمل حقوق کار، ضرورت دارد، چرا که این دو بخش از حقوق، هم‌زمان و در تعامل با یکدیگر، به تضمین حقوق فردی و اجتماعی کارگران و شاغلان در جامعه کمک می‌کنند. این اثر در تلاش است تا مفاهیم پیچیده حقوق کار را به زبانی ساده و قابل فهم برای دانشجویان رشته‌های علوم تربیتی ارائه دهد. در این راستا هدف از تألیف کتاب این است که دانشجویان با مبانی و اصول حقوق کار آشنا شوند و علاوه بر فهم تئوری‌ها، خود را برای ورود به دنیای واقعی کار آماده سازند. در واقع، آشنایی با حقوق کار، دانشجویان را قادر می‌سازد که در موقعیت‌های مختلف حرفه‌ای، حقوق خود را شناسایی کرده و از آن به‌طور مؤثر استفاده کنند. این آموزش‌ها برای آن‌ها فرصتی ایجاد می‌کند تا در محیط‌های کاری آینده خود با اعتماد به نفس و آگاهی کامل از حقوق و وظایف خود، در برابر چالش‌ها آگاه بوده و در تعاملات شغلی، رفتارهای حقوقی صحیح و منصفانه‌ای از خود نشان دهند. هدف اصلی این کتاب، علاوه بر معرفی مباحث علمی و کاربردی حقوق کار، آن است که دانشجویان را به تفکر نقادانه در زمینه مسائل حقوقی در محیط کار وامیدارد. همچنین، با ارائه مباحث مقدماتی حقوقی مورد نیاز برای ورود به این حوزه، دانشجویان می‌توانند با اعتماد به نفس در دنیای پیچیده و پرچالش دنیای کار قدم بگذارند و نقش خود را به عنوان نیروی انسانی آگاه و مسئول ایفا کنند.

در این راستا، سعی شده است که مباحث به‌طور مختصر و واضح ارائه شوند و از ذکر مسائل غیرضروری پرهیز گردد تا دانشجویان بتوانند با تمرکز کامل بر مفاهیم اصلی حقوق کار و به‌ویژه مفاهیم کلیدی مرتبط با محیط‌های شغلی، آمادگی لازم برای حضور در عرصه‌های مختلف کاری را به‌دست آورند.

دکترمحمد مجتبی رودیجانی

دکترفهیمه کشاورزی

فصل اول

کلیات پژوهش

همانطور که بعداً نیز اشاره می‌شود حقوق نظامی اجتماعی است به این معنی که دانش حقوق به دنبال نظم و نسق بخشیدن به اجتماع است. منتها مباحث حقوق فردی نیز در آن مطرح می‌شود به این معنی که فرد به عنوان جزئی از اجتماع کل مورد توجه حقوق قرارداد و برای آن حقوق و تکالیفی معین می‌گردد. در این فصل به کلیاتی پرداخته می‌شود که روشن شدن آنها کلید ورود به سایر مباحث است.

گفتار اول: تعریف حقوق

حقوق جمع حق است و حق در لغت عبارت است از راست، درست، ضد باطل، ثابت، واجب، یقین، عدل، کاری که البته واقع شود، نصیب و بهره از چیزی، ملک و مال و یکی از نامهای خداوند متعال.[1] در اصطلاح علم حقوق، حق توانائی است که حقوق هرکشوری به اشخاص می‌دهد تا از مالی به صورت مستقیم استفاده کنند یا انتقال مال یا انجام کاری را از دیگری بخواهند.[2] این یک معنی از حق است و معنی دیگر آن عبارت است از قدرتی که از طرف قانون به شخص داده شده و به معنی سلطه می‌باشد. حق در این معنی دارای ضمانت اجراء می‌باشد.[3] مثلاً حق مالکیت اشیاء در تعریف اول و حق رأی در انتخابات در تعریف دوم جای می‌گیرد. براساس تعریف حق باید گفت حقوق عبارت است از مجموعه قواعدی که براشخاص از این جهت

۱- عمید، حسن، فرهنگ فارسی عمید، انتشارات امیرکبیر، تهران، چاپ ششم، ۱۳۷٤، ص ٥٢٦

۲- کریمی، حسین، فرهنگ دادرسی، دفترنشر فرهنگ اسلامی، تهران، چاپ اول، ۱۳۷۸، ص ۱۳٦

۳- جعفری لنگرودی، محمد جعفر، ترمینولوژی حقوق، انتشارات گنج دانش، تهران، چاپ دوازدهم، ۱۳۸۱، ص ۲۱٦

که در اجتماع هستند حکومت می‌کند.[۱] زیرا انسان موجودی اجتماعی است و برای تنظیم روابط انسانها و جلوگیری از تجاوز آنها به حقوق یکدیگر باید مجموعه قواعدی برآنها حکومت کند که به این قواعد حقوق گفته می‌شود. در تعریف دیگر، حقوق جمع امتیازاتی است که در اجتماع برای هرفردی شناخته می‌شود مانند حق مالکیت، حق حیات، حق آزادی انتخاب شغل و حق ازدواج که به آنها حقوق فردی گفته می‌شود. علاوه براینها به دستمزد کارکنان دولت نیز حقوق گفته می شود منتها در بحثهای مطروحه در علم حقوق، حقوق را در دو معنای اول به کار می‌بریم.

گفتار دوم: مبنای حقوق

منظور از مبنای حقوق این است که سرچشمه پیدایش حقوق و تکالیف انسان در اجتماع یا به عبارت دیگر قواعد و احکامی که برافراد از آن جهت که در اجتماع زندگی می‌کنند، چیست؟ در این قسمت به شرح نظریه‌های مهم در این زمینه پرداخته می‌شود.

مبحث اول: مکتب حقوق فطری یا طبیعی

از نظر این مکتب منشأ حقوق و تکالیف در فطرت آدمی است.[۲] در واقع این نظریه با نظریه‌ای که بیان می‌کند منشأ حقوق و تکالیف، خداوند و دستورات شارع مقدس است، یکسان می‌باشد. زیرا خداوند در قرآن می‌فرماید: فاقم وجهک للدین حنیفا فطره الله التی فطرالناس علیها لا تبدیل لخلق الله ذلک الدین القیم و لکن اکثر الناس لا یعلمون (روم /۳۰). پس تو مستقیماً روی به جانب آیین پاک اسلام آور و پیوسته از طریق دین خدا که فطرت خلق را برآن آفریده است پیروی کن که هیچ تغییری در خلقت خدا نباید داد این است آئین استوار حق و لیکن اکثر مردم (از حقیقت آن) آگاه نیستند. پس خداوند متعال انسان را موجودی اجتماعی آفریده و به همین دلیل انسان فطرتاً رو به سوی قواعدی می‌آورد که این نظام اجتماعی را تنظیم نماید.

---

۱ – کاتوزیان، ناصر، مقدمه علم حقوق، شرکت سهامی انتشار، تهران، چاپ بیست و پنجم، ۱۳۷۸، ص ۱۲

۲ – جعفری لنگرودی، محمد جعفر، مقدمه علم حقوق، انتشارات گنج دانش، تهران، چاپ نهم، ۱۳۸۳، ص ۱۶

اجتماعی بودن فطری هرفرد انسانی است و انسان به صورت طبیعی رو به سوی اجتماع مـی‌آورد و این لازمه پیشرفت بشر است.[۱]

مبحث دوم: مکتب تحققی

این مکتب بر واقعیتهای خارجی تکیه دارد یعنی به عواملی کـه ازخـارج موجـد حقـوق هسـتند اشاره می‌کند. مکتب تحققی به این علت تحققی (positive) خوانده شده که حقـوق را ناشـی از عوامل بیرونی و واقعی در عالم خارج می‌داند. این مکتب به دو شعبه اجتماعی و دولتـی تقسـیم می‌شود.

۱- مکتب تحققی اجتماعی

پیروان این مکتب معتقدند که نیروی الزام کننده قواعد حقوقی ناشی از احترامی است که قواعد آن در جامعه پیدا کرده است. به عبارت دیگر هنگامی که اجتماع انسانی به وجود می‌آید روابـط حقوقی نیز بین افـراد ایـن اجتمـاع برقـرار شـده و نظـام اجتمـاعی شـکل مـی‌گیـرد. برخـی از نویسندگان[۲] طبیعت یعنی عالم خارج را به مرکب و فطرت را به راکب تشبیه کرده‌اند و معتقدند اگر افسار مرکب به دست راکب باشد، طبیعت در خدمت فطرت خواهـد بـود. بنـابراین بـه نظـر می‌رسد فطرت انسان است که وی را به سوی پیروی از قواعـد اجتمـاعی مـی‌کشـاند نـه صـرف زندگی در اجتماع. البته این موضوع صحیح است که قواعد اجتمـاعی بایـد در عمـل بـه صـورت تأسیسات اجتماعی ظهور پیدا کنند هرچند از فطرت سرچشمه می‌گیرند. منتها این مطلب نافی عقیده ما در باب نشـأت گـرفتن حقـوق از فطـرت انسـانی نیسـت. همچنانکـه علمـای فلسـفه[۳] معتقدند انسان به صورت کلی می‌داند که تکالیفی دارد که این تکالیف باید در اجتماع مشـخص شده و به صورت نظام حقوقی درآیند.

---

۱ – وثوقی، منصور، نیک خلق، علی اکبر، مبانی جامعه شناسی، انتشارات بهینه، تهران، چاپ نهم، ۱۳۷۹، ص ۷۷

۲ – حائری شیرازی، محیی الدین، انسان شناسی، انتشارات شفق، قم، چاپ اول، ۱۳۷۲، ص ۱۸

۳ – عنایت، حمید، فلسفه هگل، انتشارات فرانکلین، تهران، چاپ اول، ۱۳٤۷، ص ٥٦٤

۲- مکتب تحققی دولتی

مطابق این مکتب منشأ حقوق اراده مقامهای صالح دولتی است و فقط باید در پی یافتن و مطالعه نیروهائی بود که قواعد آنرا به وجود می‌آورد.[۱] بنابراین مطابق این نظریه منشأ حق دولت است و تنها مقام مافوق جامعه حق دارد قواعدی وضع کند که بر روابط و افراد جامعه حاکمیت داشته باشد و آنها را تنظیم نماید.

اما می‌دانیم که حکومت هنگامی مشروعیت دارد که از احکام اسلامی پیروی کند ومطابق نظر فقهاء، دولت اسلامی مجری احکام شرعی است یعنی احکامی که شارع مقدس وضع نموده است. خداوند در قرآن فرموده یا داود انا جعلناک خلیفه فی الارض فاحکم بین الناس بالحق و لاتتبع الهوی فیضلک عن سبیل الله (ص/۲۶)ای داود ما تو را در روی زمین مقام خلافت دادیم پس میان خلق خدا به حق حکم کن و هرگز هوای نفس را پیروی نکن که تو را از خدا گمره سازد.

اما درهرحال تشکیل دولت برای نظام بخشیدن به قواعد حقوقی ضرورت دارد.

گفتار سوم: نظامهای حقوقی

در این قسمت به بررسی نظامهای مختلف حقوقی پرداخته می‌شود که در دنیای امروزی حقوق هرکدام از کشورها تابع یکی از این نظامهای حقوقی می‌باشد.

مبحث اول: نظام رومی- ژرمنی (نوشته)

این نظام حقوقی که نظام حقوقی اروپای غربی نیز خوانده می‌شود شامل کشورهای اروپائی به جز انگلستان و آمریکای لاتین است .البته کشورهای آسیائی و آفریقائی پیرو این نظام را نیز باید به آنها افزود. مانند حقوق ژاپن و هند و آفریقای جنوبی که برخلاف نظر برخی از نویسندگان[۲] باید آنها را پیروان نظام حقوقی رومی-ژرمنی دانست.[۳] درکشورهائی که پیرو این نظام هستند

---

۱ – الحسینی الشیرازی، سید محمد، الدوله الاسلامیه، دارالعلوم، بیروت، چاپ اول، ۱٤۱۰ هـ ص ۱۱

۲ – کاتوزیان، ناصر، مقدمه علم حقوق، همان، ص ۱۱۷

۳ – ر.ک:رودیجانی، محمد مجتبی، حقوق مدنی ۳، انتشارات آوا، تهران، چاپ اول، ۱۳۸۹، در این کتاب قوانین ۱۸ کشور در زمینه مسئولیت قراردادی مورد بررسی قرار گرفته است.